

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Lenky Matyášové a soudců Mgr. Ondřeje Mrákoty a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **RENOVAK Kostelec nad Orlicí s.r.o.**, se sídlem Komenského 1412, Kostelec nad Orlicí, zastoupený JUDr. Milanem Jelínkem, advokátem se sídlem Sokolovská 5/49, Praha 8, proti žalovanému: **Celní úřad pro Královéhradecký kraj**, se sídlem Bohuslava Martinů 1672/8a, Hradec Králové, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 4. 2015, č. j. 31 Af 38/2014 - 43,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou na ochranu před nezákonným zásahem ve smyslu § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), domáhal u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) vydání rozsudku, kterým by určil, že zrušením registrace stěžovatele jako distributora pohonných hmot dle zákona č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pohonných hmotách“), došlo k nezákonnému zásahu do veřejných subjektivních práv stěžovatele, a aby soud uložil žalovanému povinnost provést registraci stěžovatele jako distributora pohonných hmot. *In eventum* navrhl, aby krajský soud vydal rozsudek, kterým by žalovanému uložil povinnost vydat rozhodnutí o žádosti stěžovatele o registraci distributora pohonných hmot ze dne 24. 10. 2013 do dvaceti dnů od právní moci rozsudku.

Nezákonný zásah spatřoval stěžovatel v postupu žalovaného při zrušení registrace distributora pohonných hmot v návaznosti na novelu zákona o pohonných hmotách provedenou zákonem č. 234/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích pohonných hmot a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pohonných hmotách), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela č. 234/2013 Sb.“), poté, co v zákonem stanovené lhůtě nesložil zákonem předepsanou kauci ve výši 20 000 000 Kč.

Stěžovatel v podání ze dne 24. 10. 2013 navrhl žalovanému, aby provedl jeho registraci distributora pohonných hmot ve smyslu § 6e a násl. zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. (dále též pouze jako „registrace“), aniž by složil kauci dle § 6i odst. 1 zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. (dále též jen „kauce“).

Žalovaný ve sdělení ze dne 8. 11. 2013, sp. zn. 49814401/799/6e-6g,6k/z.č.234/2013, informoval stěžovatele o zrušení (správně o „zániku“ jak dále blíže rozvedeno – pozn. Nejvyššího správního soudu) jeho registrace podle článku II bod 3 novely č. 234/2013 Sb., a to z důvodu neposkytnutí kauce dle § 6g odst. 1 písm. e) zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb., neboť bez splnění této podmínky není registrace možná.

Proti tomuto postupu podal stěžovatel u žalovaného dne 9. 1. 2014 stížnost podle § 261 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „daňový řád“), ve které žalovaného žádal o „*odstranění následků protiprávního postupu tím, že daňový subjekt zaregistruje jako distributora pohonných hmot*“. Žalovaný v úředním záznamu o vyřízení stížnosti proti zrušení registrace distributora pohonných hmot ze dne 16. 1. 2014, zn. 1122/2014-550000-3, informoval stěžovatele, že ve svém postupu nijak nepochybil, neboť jednal v souladu se zákonem o pohonných hmotách; proto byla stížnost posouzena jako nedůvodná.

Stěžovatel podal dne 14. 2. 2014 ke Generálnímu ředitelství cel žádost o prošetření vyřízení stížnosti žalovaným. Generální ředitelství cel ve sdělení ze dne 26. 3. 2014, č. j. 10196-4/2013-900000-302, konstatovalo, že postup žalovaného shledalo správným a stížnost stěžovatele nedůvodnou.

Následně podal stěžovatel dne 2. 6. 2014 žalobu na ochranu proti nezákonnému zásahu ke krajskému soudu. Krajský soud rozsudkem ze dne 30. 4. 2015, č. j. 31 Af 38/2014 - 43, žalobu podle § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl jako nedůvodnou a současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností z důvodů, jež podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

V kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že zrušením jeho registrace distributora pohonných hmot mu bylo znemožněno pokračovat v jeho více než dvacetileté podnikatelské činnosti, spočívající mj. v prodeji specializovaného závodního paliva určeného pro sportovní účely, které je prodáváno v neporušených barelech. Objemy, v nichž stěžovatel palivo distribuuje, neumožňují dosahovat takových výnosů, aby byl schopen poskytnout kauci dle § 6i zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. Z tohoto důvodu stěžovatel požádal

pokračování

žalovaného, aby jeho registraci nerušil. Žalovaný však žalobci oznámil, že jeho registrace byla v důsledku nesložení kauce zrušena.

Podle stěžovatele je rozsudek krajského soudu nezákonný, neboť krajský soud porušil článek 4 Ústavy, články 11 a 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a článek 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod a vyvodil nesprávné závěry ze skutečnosti, že Ústavní soud odložil vykonatelnost nálezu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, publ. pod č. 130/2014 Sb.; rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na www.nalus.usoud.cz), jímž byla konstatována protiústavnost úpravy kauce distributora pohonných hmot.

Stěžovatel namítl, že se již v žalobě dovolával nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, kterým byla konstatována protiústavnost § 6i odst. 1 a § 6i odst. 2 zákona o pohonných hmotách. Tato úprava byla protiústavní od samého počátku a odklad vykonatelnosti nálezu Ústavního soudu vytvořil zákonodárci prostor k tomu, aby přijal úpravu splňující požadavky ústavní konformity v intencích derogačních důvodů vyjádřených v tomto nálezu, když stěžejním derogačním důvodem byla plošnost přijatého opatření, která nerespektovala princip proporcionality. Pokud Ústavní soud konstatoval protiústavnost nediferencované kauce a současně odložil vykonatelnost svého nálezu, nelze z tohoto postupu dle stěžovatele usuzovat, že po dobu odkladu vykonatelnosti může být protiústavní úprava bez dalšího mechanicky aplikována. Naopak, v takovém případě je na obecných soudech, aby zvážily, zda aplikací takovéto úpravy neporuší ústavně zaručená základní práva dotčených osob. Pokud by takovému zásahu do ústavně zaručených základních práv došlo, nemůže být ustanovení, jehož protiústavnost byla vyslovena, aplikováno a otevírá se prostor pro přímou aplikaci ústavních norem. Stěžovatel není subjektem, u kterého by hrozilo krácení daňových příjmů způsobem, jemuž má zabránit kauce dle § 6g odst. 1 písm. e) zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb., neboť tomu brání specifická povaha sportovního paliva. Skutkové okolnosti projednávané věci odůvodňují závěr, že stěžovatel je „*právě jedním z oněch poctivých distributorů pohonných hmot, na něž protiústavně (neboť likvidačně)*“ dopadla povinnost poskytnout kauci, a kterým byla poskytnuta ochrana Ústavním soudem.

Krajský soud byl povinen posoudit, zda derogační důvody uvedené v nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, dopadají na případ stěžovatele, a pokud ano, neměl tuto protiústavní úpravu aplikovat, aby se tak vyhnul porušení ústavně zaručených práv stěžovatele. Jestliže tak krajský soud neučinil, jsou jeho skutkové i právní závěry neúplné a jeho rozhodnutí nemůže z tohoto důvodu obstát.

Stěžovatel dále nesouhlasil se závěrem krajského soudu, dle kterého návrh, aby krajský soud uložil žalovanému provést registraci distributora pohonných hmot, přesahuje rámec žaloby na ochranu před nezákonným zásahem. Stěžovatel požadoval, aby byl obnoven stav, který existoval před nezákonným zásahem. Podle platné právní úpravy musí být distributor pohonných hmot registrován, přičemž jednou z podmínek registrace je poskytnutí kauce. Je-li tato podmínka protiústavní, pak je podle stěžovatele jediným možným způsobem obnovení stavu před nezákonným zásahem právě registrace. Stěžovatel se nemohl domáhat „*zrušení zrušení registrace jako faktického úkonu, neboť co se fakticky stalo, nelze již odestát*“, proto se domáhal obnovení registrace. Jestliže krajský soud dospěl k závěru, že stěžovatel mohl požadovat obnovení registrace *ex tunc*, pak mu nebránilo přiznat na návrh stěžovatele méně, tedy obnovit registraci s účinky *ex nunc*.

Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na své vyjádření k žalobě. Nad rámec dříve použité argumentace žalovaný poukázal na skutečnost, že ani nová právní úprava zákona o pohonných hmotách, která reaguje na nález Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, neskýtá subjektu, a rovněž tak celnímu úřadu, možnost využití snížené kauce, natož registrace bez kauce.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud poté přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.) a zkoumal při tom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle § 6g odst. 1 písm. e) zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. je jednou z podmínek registrace poskytnutí kauce.

Podle § 6i odst. 1 zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. distributor pohonných hmot je povinen poskytnout kauci, a to

a) složením částky ve výši 20 000 000 Kč na zvláštní účet celního úřadu s tím, že kauce v této výši musí být na tomto účtu po celou dobu registrace distributora pohonných hmot, nebo

b) bankovní zárukou, kterou přijal celní úřad, k zajištění nedoplatků v celkové výši do 20 000 000 Kč, které jsou evidovány u orgánů Celní správy České republiky nebo u jiných správců daně k devadesátému dni ode dne zrušení nebo zániku registrace distributora pohonných hmot.

Podle čl. II. bodu 1 novely č. 234/2013 Sb. distributor pohonných hmot, který byl zapsán v registru distributorů pohonných hmot podle zákona č. 311/2006 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se považuje za distributora pohonných hmot registrovaného podle zákona č. 311/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a to po dobu 1 měsíce ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

Podle čl. II. bodu 2 novely č. 234/2013 Sb. pokud distributor pohonných hmot podle bodu 1 do 1 měsíce ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona podá přihlášku k registraci a poskytne kauci podle § 6i zákona č. 311/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, považuje se za distributora pohonných hmot registrovaného podle zákona č. 311/2006 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, a to do dne předcházejícího dni pravomocného ukončení registračního řízení.

Podle čl. II. bodu 3 novely č. 234/2013 Sb. nesplní-li distributor pohonných hmot podmínky podle bodu 2, považuje se za distributora pohonných hmot, jehož registrace byla zrušena dnem následujícím po uplynutí 1 měsíce ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

pokračování

Novela č. 234/2013 Sb. nabyla účinnosti dne 1. 10. 2013.

Z výše citovaných ustanovení plyne, že k tomu, aby mohl být stěžovatel nadále registrován jako distributor pohonných hmot, musel v prvé řadě splnit dvě podmínky, a to podat přihlášku k registraci a poskytnout předmětnou kauci. Nesplnil-li, byť jen jednu z těchto podmínek, stanovila novela č. 234/2013 Sb. právní fikci, že se považuje za distributora pohonných hmot, jehož registrace byla zrušena dnem následujícím po uplynutí 1 měsíce ode dne nabytí účinnosti této novely. V takovém případě celní úřad o zrušení registrace nerozhodoval a pouze o této skutečnosti dotyčného distributora uvědomil tak, jak tomu bylo i v nyní posuzované věci. Došlo-li ke vzniku této právní fikce v důsledku neposkytnutí kauce při současném podání přihlášky k registraci, nepřichází z povahy věci v úvahu, aby o této přihlášce bylo v takovém případě zvlášť rozhodováno.

V posuzované věci není sporné, že stěžovatel předmětnou přihlášku podal, spornou je otázka, zda nezaplacením kauce ve lhůtě stanovené novelou č. 234/2013 Sb. nastala fikce zrušení jeho registrace.

Nutno v této souvislosti podotknout, že žalovaný i krajský soud nepřesně uvádí, že registraci stěžovatele „zrušil žalovaný“, ačkoli žalovaný registraci stěžovatele dle čl. II. bodu 3 novely č. 234/2013 Sb. zrušit nemohl, neboť k uvedené právní fikci podle tohoto článku dochází přímo ze zákona. Jde tedy z povahy věci o zánik registrace, která při nesplnění stanovených povinností nastala *ex lege* uplynutím času (dnem následujícím po uplynutí 1 měsíce ode dne nabytí účinnosti novely č. 234/2013 Sb.). Uvedená pojmová nepřesnost ovšem nemá bez dalšího žádný vliv na výklad čl. II. bodu 3 novely č. 234/2013 Sb., zákonnost postupu žalovaného či rozsudku krajského soudu.

Stěžovatel namítal, že krajský soud vyvodil nesprávné závěry ze skutečnosti, že Ústavní soud odložil vykonatelnost nálezů Pl. ÚS 44/13. Krajský soud měl dle stěžovatele zvážit, zda aplikací předmětných ustanovení neporuší ústavně zaručená základní práva stěžovatele. Jestliže by k takovému porušení mohlo dojít, neměl krajský soud tuto právní úpravu aplikovat, ale měl přímo aplikovat ústavní normy, přičemž podle stěžovatele povinnost poskytnout kauci vůči němu selhává „*hned v prvním kroku testu proporcionality, neboť se nejedná o opatření způsobilé ochránit kolidující legitimní veřejný zájem na ochraně veřejného rozpočtu před daňovými podvody*“.

Tuto kasační námitku neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

Krajský soud dostatečně a srozumitelně vyložil, z jakého důvodu postupoval žalovaný správně, když stěžovateli sdělil, že pro nesplnění podmínky dle § 6g odst. 1 písm. e) zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. (tj. poskytnutí kauce) nastala právní fikce, že registrace stěžovatele byla zrušena v souladu s článkem II. bod 3. novely č. 234/2013 Sb. (doslova: „*zrušil registraci stěžovatele z moci úřední dle čl. II bod 3 ZoPHM*“), o čemž stěžovatele informoval sdělením ze dne 8. 11. 2013, ve kterém zároveň konstatoval, že zákon o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. neumožňuje registraci distributora pohonných hmot bez splnění podmínky dle § 6g odst. 1 písm. e) zákona o pohonných hmotách. Krajský soud rovněž konstatoval, že žalovaný byl povinen při posuzování splnění podmínek registrace distributora pohonných hmot postupovat dle zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. Ten v rozhodnou dobu nepřipouštěl výjimku, na základě které by byl distributor pohonných hmot zproštěn povinnosti poskytnout kauci. Na uvedeném nemohl podle názoru krajského soudu ničeho změnit ani nález Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, kterým Ústavní soud zrušil část § 6i odst. 1 zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. týkající se jednotné výše kauce a § 6i odst. 2 zákona

o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb., a to uplynutím dne 30. 6. 2015. Závěry krajského soudu o tom, z jakého důvodu nebylo možné ve věci přihlédnout k nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, jsou tedy zcela zřejmé.

S posouzením věci krajským soudem se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. Je nesporné, že stěžovatel jako distributor pohonných hmot neposkytl kauci podle § 6i zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. a nesplnil tak podmínky stanovené čl. II bodem 2 novely č. 234/2013 Sb.

K možné aplikaci nálezu Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, Nejvyšší správní soud dodává, že z tohoto nálezu plyne, že důvodem, který vedl Ústavní soud ke zrušení § 6i odst. 1 a odst. 2 zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. byla skutečnost, že tato ustanovení neobstála v testu proporcionality, když způsob stanovení jednotné kauce nelze považovat za jediný možný a ve vztahu ke všem distributorům pohonných hmot nejšetrnější. Napadená právní úprava může mít tzv. rdousící efekt na menší distributory pohonných hmot, spočívající již například v samotné obtížnosti opatřit si požadovanou částku kauce, je zjevně nejméně šetrnou alternativou ve vztahu k právu garantovanému čl. 26 Listiny základních práv a svobod. Odložením vykonatelnosti předmětného nálezu do 30. 6. 2015 poskytl Ústavní soud zákonodárci dostatečný časový prostor, aby ústavně konformním způsobem diferencovaně upravil výši kauce či podmínky jejího stanovení.

Ústavní soud tedy neshledal protiústavní kauci jako takovou, ale za protiústavní označil pouze nemožnost její diferenciaci a z jeho nálezu nelze dovodit povinnost zákonodárce umožnit distributorovi z určitých důvodů kauci vůbec neposkytnout. Ústavní soud zpochybnil pouze stanovení její jednotné výše.

Podle § 71 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), byl-li na základě právního předpisu, který byl zrušen, vydán soudem v trestním řízení rozsudek, který nabyl právní moci, ale nebyl dosud vykonán, je zrušení takového právního předpisu důvodem pro obnovu řízení podle ustanovení zákona o trestním řízení soudním.

Podle § 71 odst. 2 zákona o Ústavním soudu ostatní pravomocná rozhodnutí vydaná na základě právního předpisu, který byl zrušen, zůstávají nedotčena; práva a povinnosti podle takových rozhodnutí však nelze vykonávat.

Podle § 71 odst. 3 zákona o Ústavním soudu ustanovení odstavců 1 a 2 platí i v případech, kdy byly zrušeny části právních předpisů, popřípadě některá jejich ustanovení.

Podle § 71 odst. 4 zákona o Ústavním soudu jinak práva a povinnosti z právních vztahů vzniklých před zrušením právního předpisu zůstávají nedotčena.

Právní předpis, k jehož zrušení existuje důvod spočívající v rozporu s ústavním pořádkem, nepozbývá platnosti *ipso facto*, nýbrž až na základě rozhodnutí Ústavního soudu, a tedy během své platnosti působí vznik, změnu a zánik práv a povinností (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2007, sp. zn. IV. ÚS 1777/07, ze dne 16. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 2340/13, nebo stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 14. 12. 2010, sp. zn. Pl. ÚS-st. 31/10).

V projednávané věci, ve které nebylo vydáno žádné (pravomocné) rozhodnutí, ale došlo k zániku registrace stěžovatele jako distributora pohonných hmot *ex lege* před vydáním nálezu

pokračování

Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, se tedy neuplatní § 71 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, ale § 71 odst. 4 tohoto zákona.

Uvedené závěry o pozbytí platnosti právního předpisu z důvodu rozporu s ústavním pořádkem sice neplatí zcela bezvýjimečně, neboť je nutno zohlednit také důvody zrušení určitého právního předpisu, resp. jeho části (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2015, sp. zn. I. ÚS 810/14), avšak vzhledem k okolnostem posuzované věci neshledal Nejvyšší správní soud relevantní důvody pro odchýlení se od těchto závěrů.

Podstatné totiž je, že Ústavní soud v citovaném zrušujícím nálezu nezpochybnil poskytnutí kauce distributorem jako takové (z jeho nálezu nelze dovodit možnost distributora kauci vůbec neposkytnout), ale za protiústavní označil jen nemožnost její diferenciaci. Ostatně také novela provedená v reakci na citovaný nálezn Ústavního soudu zákonem č. 157/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách a čerpacích stanicích pohonných hmot a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela č. 157/2015 Sb.“), připouští za splnění stanovených podmínek pouze snížení kauce poskytované distributorem pohonných hmot z částky 20 000 000 Kč na 10 000 000 Kč, ale neumožňuje registraci bez poskytnutí kauce.

Stěžovatel se ovšem domáhá (obnovení) své registrace bez poskytnutí jakékoli sankce, přestože tuto možnost nepřipouští nálezn Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, ani novela č. 157/2015 Sb., natož zákon o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb.

Lze proto k této kasační námitce shrnout, že zákon o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb. byl v době, kdy došlo k zániku registrace stěžovatele, platnou a účinnou součástí právního řádu. K zániku registrace stěžovatele jako distributora pohonných hmot došlo ještě před vyhlášením nálezn Ústavního soudu ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 44/13, a před nabytím vykonatelnosti tohoto nálezn; již proto tento nálezn nemohl účinky zániku registrace stěžovatele ve smyslu § 71 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zvrátit.

Z uvedeného plyne rovněž odlišnost projednávané věci od případu posuzovaného v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 A 48/2002 – 98, podle kterého správní soud nemůže při přezkoumání rozhodnutí správního orgánu vyjít z právního stavu, který tu byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), jestliže taková právní úprava byla v mezidobí zrušena Ústavním soudem pro neústavnost. V této věci bylo předmětem přezkumu správní rozhodnutí, u kterého připadala v úvahu aplikace § 71 odst. 2 zákona o Ústavním soudu, zatímco v nyní projednávané věci je posuzováno, zda k určitému okamžiku nastala právní událost – zánik registrace stěžovatele *ex lege*, kdy se uplatní § 71 odst. 4 zákona o Ústavním soudu.

Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že žalovaný správně postupoval podle § 6i zákona o pohonných hmotách ve znění novely č. 234/2013 Sb., neboť toto znění zákona o pohonných hmotách je rozhodné pro posouzení nyní projednávané věci a postup žalovaného proto ani nebyl nezákonným zásahem (k podmínkám shledání důvodnosti žaloby na ochranu před nezákonným zásahem viz blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005 - 65, publ. pod č. 603/2005 Sb.).

Závěrem k této námitce považuje Nejvyšší správní soud za vhodné uvést, že zákonodárce v čl. VI. (Přechodná ustanovení) novely č. 157/2015 Sb. zohlednil postavení distributorů pohonných hmot, kteří byli registrováni jako distributoři pohonných hmot podle zákona

č. 311/2006 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti zákona č. 234/2013 Sb. (tedy distributorů v postavení stěžovatele) při podání přihlášky o registraci a žádosti o snížení kauce.

Nedůvodnou shledal Nejvyšší správní soud rovněž námitku stěžovatele směřující proti nesprávnému posouzení otázky formulace žalobního návrhu (petitu).

Podle § 82 s. ř. s. každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.

Podle § 87 odst. 1 s. ř. s. soud rozsudkem určí, že provedený zásah byl nezákonný, a trvá-li takový zásah nebo jeho důsledky anebo hrozí-li jeho opakování, zakáže správnímu orgánu, aby v porušování žalobcova práva pokračoval, a přikáže, aby, je-li to možné, obnovil stav před zásahem.

Vymezením žalobního petitu v zásahových žalobách se Nejvyšší správní soud zabýval například v rozsudku ze dne 28. 5. 2014, č. j. 1 Afs 60/2014 - 48, ve kterém vyslovil: „*Zákonný text může svádět k závěru, že správní soud je oprávněn vydat výrok určovací a výrok na plnění vedle sebe. Při bližším pohledu je ovšem zřejmé, že tyto výroky vedle sebe neobstojí: určovací žalobu nelze uplatnit za trvání zásahu (srov. sloveso „byl“ v § 82 a § 87 odst. 2 s. ř. s.). Naopak výroku příkazujícího či zakazujícího je možné se domáhat vylučně u zásahu, který trvá (nebo trvají jeho důsledky či hrozí jeho opakování). Žalobce tak musí v závislosti na skutkové situaci volit adekvátní obranu. Jestliže zásah trvá (trvají jeho důsledky či hrozí jeho opakování) je na místě navrhnout soudu vydání výroku na plnění (zakazujícího či příkazujícího). Pokud byl zásah před podáním žaloby ukončen, může se žalobce domáhat určení, že zásah byl nezákonný. V řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem tedy nemůže žalobce požadovat vydání určovacího výroku, že žalovaný zásah byl nezákonný, dokud tento zásah nebo jeho důsledky trvají anebo hrozí jeho opakování. Došlo-li k ukončení zásahu (netrvá zásah, jeho důsledky ani nehrozí jeho opakování), nelze se domáhat, aby soud zakázal správnímu orgánu pokračovat v porušování žalobcova práva a přikázal mu obnovit stav před zásahem. [...] Žalobce rovněž může již v žalobě navrhnout eventuální petit: primárně se bude domáhat zákazu pokračování v porušování konkrétního žalobcova práva nebo příkazu obnovit stav před zásahem a eventuálně (pokud zásah v mezidobí skončí) bude požadovat určení, že zásah byl nezákonný.“*

V nyní projednávané věci se stěžovatel domáhal určení, že zásah byl nezákonný („*Zrušením registrace žalobce jako distributora pohonných hmot dle zákona č. 311/2006 Sb., o pohonných hmotách došlo k nezákonnému zásahu do veřejných subjektivních práv žalobce.*“) a současně odstranění tvrzených důsledků zásahu („*Žalovaný je povinen provést registraci žalobce jako distributora pohonných hmot.*“). In eventum pak stěžovatel navrhl, aby krajský soud rozhodl takto: „*Žalovanému se ukládá vydat rozhodnutí o žádosti žalobce o registraci distributora pohonných hmot ze dne 24. 10. 2013 do dvaceti dnů od právní moci rozsudku.*“ S ohledem na argumentaci uplatněnou ve výše citovaném rozhodnutí zdejšího soudu není prvně zmíněné vymezení žalobního petitu správné, neboť stěžovatel se v řízení před krajským soudem mohl toliko domáhat, aby krajský soud žalovanému zakázal pokračování v porušování jeho práv a přikázal mu, je-li to možné, obnovit stav před zásahem (§ 87 odst. 2 s. ř. s.). Toho se, jak plyne z tvrzení žalobce, domáhal stěžovatel právě druhým ze žalobních petitů, resp. petitem eventuálním, když v žalobě, jejím doplnění i kasační stížnosti zdůrazňoval, že se podanou žalobou domáhal ochrany proti zrušení původní registrace, k němuž nebyly splněny podmínky, tedy se domáhá obnovení původního stavu a pro případ, že soud dospěje k závěru, že žalovaný byl povinen registraci stěžovatele provést správním rozhodnutím, pak tak měl učinit na základě žádosti stěžovatele ze dne 24. 10. 2013.

pokračování

Argumentace stěžovatele, který se zásahovou žalobou domáhá obnovení původního stavu, tj. své *původní* registrace distributora pohonných hmot, a to úkonem nebo rozhodnutím o jeho *nově* podané přihlášce (žádosti), je ovšem sama o sobě vnitřně rozporná. Obnovením původního stavu v projednávané věci lze totiž rozumět pouze obnovení původního zápisu předmětné registrace stěžovatele, a nikoli rozhodování o jeho nové přihlášce (žádosti).

Nejvyšší správní soud se tedy ztotožňuje s hodnocením krajského soudu, že k obnovení stavu před zásahem by mohlo dojít toliko „*zrušením zrušení registrace*“, v důsledku čehož by stěžovatel byl nepřetržitě zaregistrován, čemuž by ovšem správně odpovídal žalobní návrh, aby *žalovanému byla uložena povinnost obnovit zápis předmětné registrace stěžovatele*. Stěžovatel však, přestože ve svých tvrzeních neustále trvá na tom, že podal zásahovou žalobu, nepožadoval obnovení stavu před zásahem, avšak domáhal se uložení povinnosti provedení „nové“ registrace, resp. vydání rozhodnutí o jeho přihlášce (žádosti), což ovšem přesahuje rámec žaloby na ochranu před nezákonným zásahem.

IV. Závěr a náklady řízení

Ačkoliv Nejvyšší správní soud částečně doplnil argumentaci krajského soudu, lze uzavřít, že krajský soud dospěl ke správným právním závěrům. Nejvyšší správní soud konstatuje, že není dán důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pro který by bylo nezbytné napadený rozsudek krajského soudu zrušit, neboť se nejedná o nezákonné rozhodnutí z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Ze všech shora vyložených důvodů tak vyplývá, že se Nejvyšší správní soud s námitkami uplatněnými stěžovatelem neztotožnil, neshledal tudíž kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému žádné náklady nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly, a proto soud rozhodl, že se žalovanému náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 9. prosince 2015

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu